

TIẾT 6

– Tập đọc nhạc : TĐN số 1

– Giới thiệu một vài nhạc cụ dân tộc

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

– HS đọc được bài TĐN số 1, thể hiện đúng độ dài các nốt đen, nốt trắng.

– Phân biệt được hình dáng các loại nhạc cụ dân tộc và gọi đúng tên : Đàn nhị, đàn tam, đàn tứ, đàn tì bà.

II – CHUẨN BỊ

1. Giáo viên

– Nhạc cụ quen dùng.

– Chép sẵn các bài tập cao độ, tiết tấu, TĐN số 1 vào bảng phụ.

– Hình vẽ các nhạc cụ : Đàn nhị, đàn tam, đàn tứ, đàn tì bà được phóng to.
Băng âm thanh các trích đoạn nhạc.

2. Học sinh

Thanh phách, sách vở nhạc.

III – THÔNG TIN CHO GIÁO VIÊN

– Đàn nhị (miền Nam gọi là đàn cò) : gồm có hai dây dùng cung kéo, là nhạc cụ phổ biến của nhiều dân tộc ở Việt Nam như các dân tộc Kinh, Mường, Thái, Tày, Nùng, H'mông, Dao, Giáy,... Ở mỗi dân tộc, đàn nhị được gọi bằng một tên khác nhau và về hình thức, kích thước, chất liệu, cấu tạo có khác nhau đôi chút.

Âm thanh đàn nhị rất đẹp, gần gũi với giọng người, có khả năng diễn đạt các sắc thái tình cảm trữ tình sâu kín, lắng đọng hoặc dào dạt, nhiệt tình vui tươi, sinh động.

Đàn nhị có thể mô phỏng tiếng gió rít, tiếng chim hót, tiếng cười và cả tiếng khóc của trẻ thơ. Đây là một loại nhạc cụ được dùng nhiều trong các dàn nhạc

dân tộc xưa và nay. Trong ca kịch dân tộc như Tuồng, Chèo, Cải lương,... không thể thiếu âm thanh của cây đàn nhị.

– Đàn tam : gồm có ba dây, thuộc loại đàn gảy. Có các loại đàn tam cỡ nhỏ, cỡ vừa và cỡ lớn. Hầu hết các dàn nhạc dân tộc xưa và nay đều dùng đàn tam. Màu âm của đàn tam tươi sáng, vang và ấm, ở khoảng thấp tiếng hơi đục, nó có khả năng diễn tả những nhạc điệu sôi nổi, khoẻ khoắn, trầm hùng hoặc rộn rã, vui tươi (ở khu âm cao). Khi đàn, người ta dùng miếng gảy bật vào dây, hát lên hát xuống nhanh, đều đặn tạo thành tiếng ve giòn giã. Có thể ve trên một dây, hai dây thậm chí cả ba dây tạo thành những hợp âm ngân dài có sức biểu cảm phong phú.

– Đàn tứ : là loại nhạc cụ gảy, có 4 dây nên gọi là đàn tứ. Bầu đàn tròn giống đàn nguyệt nhưng cần đàn ngắn hơn đàn nguyệt.

Tiếng đàn tứ sáng sủa, trong trẻo, nghe hơi đanh. Đàn tứ có khả năng thể hiện những bản nhạc vui tươi, trong sáng, sôi nổi. Nó được dùng rộng rãi trong các dàn nhạc của dân tộc Kinh. Một số dân tộc miền núi như H'mông, Pu-péo... cũng có đàn tứ nhưng cấu tạo đơn giản hơn.

– Đàn tì bà : Đàn tì bà trông hơi giống hình chiếc lá bàng với cuống ngả về phía sau và cong lên, chạm trở rất đẹp. Đàn có 4 dây và các phím. Âm thanh của đàn tì bà trong trẻo, tươi sáng, trữ tình, màu âm hơi giống tiếng đàn nguyệt nhưng có phần đanh và khô hơn, cho nên lại có phần hơi giống màu âm của đàn tứ. Có thể dùng đàn tì bà độc tấu hoặc sử dụng trong dàn nhạc dân tộc. Người ta xếp đàn này vào nhóm nhạc cụ gảy.

IV – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

1. Phân mở đầu

- Ôn lại các bài tập tiết tấu lần trước (gõ, vỗ tay hoặc đọc lời theo tiết tấu).
- Giới thiệu bài TĐN số 1 – *Son La Son*.

2. Phần hoạt động

a) Nội dung 1

Hoạt động 1 : Trước khi vào bài TĐN số 1 – *Son La Son*, cho HS luyện tập cao độ : Đô – Rê – Mi – Son – La. Chia làm 3 bước :

- Bước 1 : HS nói tên nốt trên khuôn theo tay chỉ của GV.

– Bước 2 : GV đọc mẫu 5 âm.

– Bước 3 : GV chỉ nốt trên khuông cho HS đọc đúng cao độ.

Hoạt động 2 : Luyện tập tiết tấu TĐN số 1 – *Son La Son* và bài tập phát triển, vỗ tay hoặc gõ thanh phách, có thể dùng tiếng tượng thanh. Ví dụ :

Tùng tùng tùng

Tùng rinh rinh tùng

Hướng dẫn HS làm quen với bài TĐN số 1 – *Son La Son*. Chia làm 4 bước :

– Bước 1 : Nói tên nốt.

– Bước 2 : Vỗ hoặc gõ tiết tấu.

– Bước 3 : Đọc cả cao độ ghép với hình tiết tấu.

– Bước 4 : Ghép lời ca.

Chú ý : Trong khi hướng dẫn, GV có thể dùng nhạc cụ để HS có chỗ dựa đọc theo, nhưng khi đọc, GV tránh đọc cùng HS, hãy lắng nghe để phát hiện chỗ sai, kịp thời sửa chữa.

b) Nội dung 2

Giới thiệu nhạc cụ dân tộc : Đàn nhị, đàn tam, đàn tứ, đàn tì bà.

Hoạt động 1 : Dùng tranh vẽ, giới thiệu cho HS biết hình dáng từng nhạc cụ (tham khảo tư liệu phần thông tin cho GV nhưng nói thật ngắn gọn).

Hoạt động 2 : Cho HS nghe băng trích đoạn nhạc do từng loại nhạc cụ diễn tấu. Nghe băng lần 2, lưu ý HS phân biệt âm sắc từng loại nhạc cụ, sau đó GV hỏi lại.

3. Phần kết thúc

Hát lời và gõ đệm bài TĐN số 1 – *Son La Son*.

